

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 1

Fylke: Troms

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Nordreisa

Emne: And og plag

Bygdelag:

Oppskr. av: Gyrover Olejord

Gard:

(adresse):

G.nr.

Br.nr.

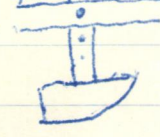
A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Kjøper

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Bare plag har vært brukt. Tidligere (før ca 1800) brukte man heplager med ierubeslag (spiss og veltefjel), som lignet meget på no 5 og 7. Disse plager bruktes bare i lens jord - potetland. Forbruket stod helt frem til ca. 1910 meget tilbake. Efter at Moskua-dalen kobbergruber stoppet i 1908 eller 09 måtte folk i sterkere grad enn før begynde å dyrke jorden. Da nevnte gruber begynte et par år i forveien solgte folk endav båter og båtuskap (fiskebruk) på grund av at de begynte i gruberne. Prøyer til utvandring av båter og utstyr manglet og mange utvandret. Men ca 1910 kom en noen gode plager til byen, delvis av amerikansk fabr. (Oliver). Ombrukt samtidsvis var goddyrkingsfondet opprettet med premisløn og Tromsø Amts landbruksseksjons støtte goddyrkningen med bidrag.
2. And brukes ikke. Kilde sine akterapper som var brukt, man rive eller risslag til å rive de kornet med.
3. Slippeplag brukes til å heppe potetene med, men de er av ny dato
6. Man snakker om "plag skjoter" og "plag skaker", men det sist ord er ojelent
9. And er en harv kært. Det var heffeler som var hekket sammen og utstyrt med he eller jernspisser som

- notet opp jorden. No noen også kalte al (lang og tykk l)
- 11. På pløging var velteffekten fest, oftest var den kniv
- 12. De gamle pløgen ble arbeidet av bygdearbeider
- 13. De moderne pløgen brukes mer. (fra ca 1910) Forst var den bare få som hadde råd å kjøpe pløgen og disse gikk meget på lin. Etter hvert skuffet flere og flere seg pløgen.
- 14. Man brukte vauligvis grev til å rulle velteffekten med - som oftest var det med pløging 2 maner og kjørere bare grevet.
- 15. Vauligvis slo man pløgen over velteffekten; men man kjørte også sjeldnere pløgen på flatsiden.
- 16. Kross til å løfte pløgen med var ikke brukt
- 17. De gamle pløgen vites å ha vært i bruk
- 18. Med de gamle pløgen pløyt man 5-6 tommer dypt i løs jord - med moderne pløgen 6-8 tommer. På gamle pløgen var det "stilske" av tre eller jern, eller også "styrehjul" som stokes ved tapper gjennom pløgen

20, 21, 22 er ukjent i bygga

Pløgen bestod av "åsen", "pløgesen", "armene", "velteffekten", "kniven", "styrehjulet". Kulture først i åsen for å feste draget i kalles "stighollene" (σ = å). Pløgen var utv. dragkjettingen eller "dragtangen" festet til pløgen skje ^{kan} skje, pløgeskåen. Hadde man to hesler var skjeene festet til "dragåsen", "tværdraget". "tværdraget" (e som i ballongdrage) som dragkjettingen var festet midt på. g i drag utbalis betydning (ubalans)

Ad, al er harkjønnsord. ei skök - skökkan
 ein ås - åsan, ein skjeker - skjekran, eit hol med kort å - hollan eller hollene

4619